

Revista LÁTÓ, 540027 Târgu Mureș str. Tușnad nr. 5.

e-mail: lato.szerk@gmail.com

tel: 0365-801946

C. I. F. 5122408

RAPORT MANAGERIAL PE ANUL 2023

VIDA GABOR

Îndeplinesc funcția de manager al Revistei Literare LÁTÓ din 1 iunie 2019 trebuie să fac unele precizări înainte de a elabora acest raport. Niciodată în viața mea nu m-am pregătit pentru vreo funcție de conducător, sunt un scriitor maghiar, nici în armata română nu am obținut măcar gradul de caporal (dar înțeleg foarte bine tonul și limbajul ordonanțelor militare). Sunt manager făcut la apelul bocancilor, nu pentru că nu pot însuși câteva broșuri din domeniu, dar realitatea din teren nu ține seama de broșuri ce urmează a fi implementate. Realitatea este sumbră pentru că instituția pe care o conduc momentan are un singur obiectiv: CONSERVAREA. Adică susținerea activităților creative, organizatorice în speranța că se va (re)veni la normal, deși acest normal este iluzoric, nimeni nu poate păși de două ori în același râu (Heraclit).

Dacă anul 2019 pentru Revista Literară LÁTÓ a fost un an de tranziție (Ultima noapte de dragoste...) în care m-am acomodat cu gândul că limbajul și terminologia managementului (provenită din terminologia militară) trebuie cumva împăcate cu tot ceea ce gândesc despre cultură, literatură și artă. Acum știu deja foarte bine că tranziția rămâne o tranziție nesfârșită, fără să cunoaștem obiectivele, țintele, prioritățile ce vor apărea în acest poligon cultural unde grupurile de țintă vor apărea și vor dispărea în urma etapelor de realizare sau pauperizare într-o virtualitate desăvârșită, unde cenzura încă nu este instituită, dar va apărea ca un profil bine articulat (... întâia noapte de război).

Problema terminologiei manageriale (militare) constă în faptul de a fi pregătit doar pentru acțiuni ofensive (creștere) fără a lua în calcul problemele unei înfrîngerii, retrageri, rezistențe, capete de pod (vezi activități tip Stalingrad). Operațiunile de debarcare s-au sfârșit de multe ori cu operațiuni de evacuare (Treceți batalioane...) Toată problemele legate de creșterea economică reală sau imaginară se traduc foarte prost pentru activități culturale, tocmai dintr-o cauză simplă, calitatea artistică, valoarea estetică a unui produs cultural nu se poate cuantifica. Singurul volum de poezie editat în viața lui Hölderlin (poet romantic

german) s-a vândut în 20 de exemplare și prima ediție completă al lui Goethe (poet clasic german, scriitor, consilier secret) s-a imprimat în 300 de exemplare...

Anul de tranziție a trecut, să vedem ce-am izbutit să facem – spuneam acum un an, și ar fi foarte ușor să dăm vina pe pandemie (acest cuvânt va figura de multe ori în acest raport) și pe autoritățile în cauză care înțeleg foarte bine cifrele și tabelele din calculatoare și ifonuri, dar realitatea din teren și din poligon le scapă și nici nu sunt interesați de aceasta. Lunile de carantină și tot ce a urmat a avut un efect devastator asupra peisajului cultural, mutându-se totul în spațiul online, care este un fel de simulacru, o realitate virtuală sau artificială, cu efectele psihologice pe care le cunoaștem, dar nu le înțelegem încă în totalitate. Dacă toate activitățile organizatorice se pot desfășura online deja de mult cu o eficiență chiar crescută, semnarea unor acte și hârtoage devine câteodată foarte complicată... Viața online se poate caracteriza cu fraza unui elev: ca și cum în loc de o excursie în Deltă desfacem o conservă de pește. În anul 2021 practic nu s-a schimbat nimic, la o rată mai mare de infecții s-au instituit stări de alertă polivalente cu multe necunoscute. Însă publicul cititor (beneficiarul de rând) a devenit sceptic, traumatizat, neîncrezător și cu multe simptome de panică și refuz pentru toate activitățile în public, cu sau fără mască. Chiar se poate vorbi despre o restructurare a cititorului, publicul se transformă, o bună parte din beneficiarii tradiționali pur și simplu au dispărut, și apar noi categorii, doar că interceptarea lor și analiza detaliată este momentan greu de făcut.

Anul 2022 a adus o noutate extremă: Războiul. Deși trupele ruse nu au ocupat Moldova, inflația a luat-o razna. Băncile falimentare din SUA și Elveția nu sunt de bun augur. Însă terminologia militară din legea managementului în sfârșit este la locul potrivit în presa de zi cu zi.

A

Evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea.

1 Revista LÁTÓ este o revistă literară în limba maghiară. Deși este o instituție în subordinea Consiliului Județean, nu este nicidecum o instituție locală sau județeană, dacă privim colaboratorii și beneficiarii acesteia. Nu mă refer aici doar la calitatea intelectuală și literară, ci și la răspândirea acestora în mai multe județe, țări, chiar continente. Cum nu există literatură județeană, nu există nici identitate mureșeană, limba și literatura fiind entități complexe care depășesc limitele geografice, administrative, etnice, naționale, religioase. Dacă ne uităm pe lista colaboratorilor (<http://www.lato.ro/#tab-1>) putem vedea că majoritatea scriitorilor de seamă a literaturii contemporane maghiare sunt prezenți în Revistă de la Péter Esterházy la Ádám Bodor, Lajos Parti Nagy, din literatura universală îi putem menționa pe Matei Vișniec, Herta Müller, Gerhardt Stroebel, Mario Vargas Llosa, Gianina Cărbunariu, Mo Yan, etc. Deasemenea cititorii (grupul de țintă) sunt de pretutindeni, oameni literați, culti cu o pregătire și cu interes special și specializat. Literatura, lectura necesită o pregătire temeinică, aprofundată și o vocație. Lucru mult subapreciat în ultimele decenii de către autorități.

Instituțiile cu care colaborăm sunt multe și se pot clasifica din mai multe puncte de vedere. Sunt parteneri:

- constanți: Fundația Aranka György, Fundația Communitas, Fundația dr. Bernády György, Uniunea Scriitorilor din România, Revista Vatra, Teatrul Național Târgu Mureș, Teatrul Ariel, Asociația Podium, Universitatea de Artă Târgu Mureș, Szépírók Társasága (Budapesta), clubul de film East of Eden (Tg. Mureș), etc.
- ocazionali: Consiliul Local com. Boghiș, jud. Sălaj, G-pont Café (Odorheiu Secuiesc, Târgu Mureș), Tein TeaHaus (Sf. Gheorghe), Teatrul Liric Brașov, Magvető Café (Budapesta), Drei Raben (Budapesta), Instituția Liszt Ferenc din București, etc.
- librăriile Gutenberg (toată rețeaua), Cărturești (Cluj), Illyés Gyula (Oradea), Írók Boltja (Budapesta).
- parteneri media: Radio Târgu Mureș, Radio București, TVR – Emisiunea Maghiară, Népszerűség, Erdély FM.
- edituri: Lector Kiadó, Bookart, Koinonia, Magvető, Libri etc.

Colaborările sunt stipulate de contracte (dacă este vorba de fonduri materiale), pe bază de declarații și în special de angajamente reciproce, mai ales în cazul serviciilor de oferire a unor spații pentru evenimente literare, contacte și informații care nu sunt de ordine pecuniară.

2(SWOT)

2.1 Cel mai bun lucru în spațiul cultural actual din România este că în ultimele decenii nu s-a cunoscut cenzura (cf. ultima noapte de...), libertatea de expresie, de comunicare, de afirmare nu a fost limitată, puterea fiind total dezinteresată de cultură (puterea în acest context nu reprezintă băieții răi din elita politică, ci structura indiferentă față de tot ce se numește cultură, inclusiv acest sistem managerial).

2.2 Punctul slab din peisajul românesc, maghiar și european este decăderea școlii în general, renunțarea instituțională la lectură. Toate iluziile iluministe că libertatea și bunăstarea materială a populației va duce la aprecierea culturii, s-au dus pe apa Sâmbetei. Trăim o deziluzie culturală și o criză epistemologică în lumea europeană: nimeni nu știe ce anume sunt lucrurile necesare de știut și predat la școală (ex. spălatul pe mâini, vaccinarea, imnul de stat, fizica cuantică, creștinismul, Eminescu, Ionescu, instrucție militară, etc). Un exemplu: în Franța se renunță la cifrele romane din muzee pentru că populația (beneficiarii) ne le mai cunosc.

În special pentru revista noastră, cea mai mare problemă este emigrarea în masă a colaboratorilor și cititorilor (beneficiar) din România, ce s-a desfășurat în ultimele decenii, este vorba de o întreagă pătură socială a cărei tradiție culturală este în curs de desființare. Emigrantul foarte rar își permite abonamentul la o revistă din străinătate, el fiind interesat să se integreze în mediul primitor.

În special în târgușorul nostru, cea mai mare defavoare este că Primăria timp de două decenii nu participa deloc la finanțarea activităților culturale (dar avem din 2021 un primar ungar, să vedem ce se schimbă), Consiliul Județean (provincia, satul) finanțează cultura, Primăria (orașul) finanțează berea și fotbalul, Doamne iart-o! Ar fi nevoie de o oarecare strategie (națională) care face diferența între Grigore Leșe și Tudor Gheorghe, festivalul Silvestri și festivalul berii... Să vedem, ce se va întâmpla acum...

2.3În schimb se poate observa formarea unui nou public sătul de aifoane și desene animate care a descoperit literatura, lectura, teatrul, spectacolele de tot felul, interacțiunea umană și tradițiile mai vechi, valabile, precum și răsfoirea unei reviste literare și de cultură, formatul on-line ducând chiar la unele solicitări față de formatul printat. De multe ori este chiar grea satisfacerea acestei solicitări, despre care voi vorbi la locul oportun.

2.4Amenințările sunt exacte. Balansul între anarhie și dictatură este cel mai mare pericol pentru orice activitate culturală, pentru că afectează libertatea exprimării și a presei. În special pentru revistă și pentru colegiul redactorilor asta nu înseamnă nimic concret, fiind apolitici, dar structura nu este în măsură să facă diferența. Amenințarea iminentă o reprezintă reducerea cheltuielilor pentru scopuri culturale, acestea fiind clasificate neimportante, oricum urmează după fotbal... Bugetul anual a Revistei este echivalentul a 500 de metri liniari de drum comunal asfaltat, chiar mai puțin (preț ofertă anul 2015). Dialectica economiei românești este una simplă: măririi de salarii și indexări după care vin restricții bugetare, din care trebuie să rezulte creșterea economică, și dacă ne uităm pe buget, se vede foarte bine că 90% sunt cheltuieli personale, ca și în sănătate. Este de neadmis această situație, spunea un înalt demnitar luna trecută... Are perfectă dreptate, vorba vine, dar nici el nu pomeneste despre cultură. Practic toate instituțiile culturale din România sunt prost finanțate. Pe mai larg despre acest subiect am dat un interviu <https://romanaliterara.com/2021/09/vida-gabor-in-dialog-cu-cristian-patrasconiu/>

Cea mai gravă amenințare din ultima perioadă s-a produs în anul 2023, când s-a discutat și s-a votat noua lege a culturii care prevede desființarea instituțiilor mici de cultură sau comasarea lor, reduceri drastice de cheltuieli, blocarea și chiar desființarea posturilor vacante etc. Totul este în suspans, pentru că vin alegerile, dar după se va reveni la aceeași metodologie. Sub această amenințare este foarte greu să imaginez proiecte și strategii de anvergură.

3Imaginea exterioară este foarte bună, revista printată are un aspect plăcut, apreciat, cu o structură clară, lista colaboratorilor vorbește de la sine, și dacă stăm să adunăm la un loc toate premiile obținute de redactori și colaboratori, acest raport s-ar prelungi peste măsură. Site-ul (www.lato.ro) face publică revista în întregime, are momentan aprox. 4000 (patru mii) de cititori lunari (nu doar accesări!), revista fiind accesibilă în format *pdf* identic cu formatul print. Marea parte a cititorilor noștri citește revista integral. A publica un text în revista LÁTÓ înseamnă a fi prezent în literatura contemporană maghiară.

În anul 2022 am reorganizat siteul, care acum încorporează pe o singură suprafață toate activitățile online (revistă, arhivă, canal Youtube, blog). Pentru a îmbunătăți imaginea bună deja existentă avem pagină Facebook cu cca 7000 de urmăritori și am inițiat un blog (<https://latoblog.blog.hu/>) pentru o comunicare eficientă și rapidă cu publicul și cu colaboratorii. Inițial acest blog ar fi avut scopul de a reflecta asupra evenimentelor culturale din orașul Târgu Mureș și din împrejurimi (Budapesta, București, New York, Berlin, Vama Veche, Gărâna, Festival Dracula, etc.), un fel de jurnalistică culturală, dar cum s-a instalat starea actuală, și conținutul se acomodează. Lansarea a fost un succes absolut, cu o statistică impunătoare. După *expirarea* pandemiei blogul a fost reformulat, am revenit la evenimentele live.

- 4 Beneficiarul, cum am menționat mai sus, este un grup virtual răspândit fizic pe o arie destul de mare cu precădere în România și Ungaria, dar avem cititori în Germania, SUA, Slovacia, Suedia, Norvegia, Anglia, etc. Fac parte din aceeași categorie intelectuală: oameni care prin tradiție și formare au legătură cu literatura și în general au oarecare interes față de cultura scrisă. Revista LÁTÓ este un organ de presă, deci are relație directă cu cititorii săi (beneficiarii). Seratele literare, lansările de revistă, cărți, vernisajele sunt iarăși forme și prilejuri de întâlnire cu cititorul (beneficiar). Fiecare colaborator este și un beneficiar, însă nu toți beneficiarii sunt colaboratori.
- 5 Grupurile țintă sunt: scriitorii, poeții, criticii literari, profesorii (care mai citesc), studenții (care mai studiază), cei care își doresc o oarecare afirmare în domeniul literaturii și toți cei care iubesc literatura. Din păcate, după nenumărate încercări, liceenii sunt foarte greu de abordat, s-a creat o platformă pt. telefon mobil unde se poate citi Revista cu mai multe reviste similare, proiectul este în derulare (<https://szofa.eu>), momentan nu am statistici relevante cu privire la Revista LATO, pentru că facem parte dintr-un pachet de reviste, dintr-o aplicație.
- 6 Profilul beneficiarului: adult cu studii superioare, cu precădere umanistice (dar nu exclusiv), vorbitor de limbă maghiară (foarte rar exclusiv), cu simț critic față de puterea politică (orice culoare ar avea), ușoare inclinații ideologice de centru stânga, refuzul naționalismului toxic maghiar și românesc (fără drapele și fluturași). Deși nu am statistici exacte, pot afirma că femeile citesc mai mult decât bărbații...

B

- 1 Politicile culturale la nivel național sunt destul de greu perceptibile, deoarece cea mult discutată autonomie culturală a maghiarilor din România devine din ce în ce mai iluzorică. Fundația Communitas funcționează, acoperind cheltuielile noastre de tipar. Instabilitatea AFCN și ICR nu aduc nici-o speranță. Nu văd că autoritățile românești ar avea o oarecare strategie culturală, deși am lucrat în cadrul AFCN. La instaurarea noului guvern se schimbă totul. Activitatea noastră profesională se adecvează în felul următor: nu ne facem iluzii și nu ne avântăm în proiecte iluzorice, pentru că instabilitatea decizională (strategia națională) afectează mult credibilitatea noastră instituțională și chiar personală. O conferință anulată, o serată suspendată dăunează foarte mult imaginii bune a Revistei. Un program literar se proiectează luni întregi și se anulează într-o oră. Circulă o sută de email-uri: “Dragii mei, nu am obținut sponsorizare de la cutare...” Partenerii care au fonduri obținute din Ungaria, au și ei experiențe similare, loialitatea luând locul valorilor. Deci în ultimii ani am recurs la o strategie strămoșească: autogospodărirea. Asta înseamnă să organizăm cât mai multe evenimente care nu necesită fonduri greu de obținut și nu depind de capriciile secretarilor de stat, și se poate evita birocrăția sufocantă la care s-a ajuns. Beneficiul este că suntem între noi, nu avem invitați celebri, dar evenimentele sunt mai intime. Dezavantajul este că mergem la restaurant pe cont propriu. Anul I. Covid din nefericire ne-a scăpat de povara evenimentelor organizate în spațiul public, am creat o serie de podcasturi și evenimente video pentru care nu avem nici pregătire, nici aparatură adecvată, amatorismul a creat chiar multe surprize plăcute, despre care voi vorbi la locul potrivit. Cea mai mare amenințare din partea mediului ambient este exemplul din Oradea, unde tov. Bolojan a desființat revistele similare din subordinea consiliului local, s-a încercat acest lucru și la noi acum câțiva ani, și se vede foarte clar că instituțiile subordonate nu au nici-o garanție instituțională.
- 2 Activitatea noastră profesională se orientează exclusiv către cititor (beneficiar), pentru că scriitorul, jurnalistul scrie pentru cei care citesc...
- 3 Avem trei direcții de acțiune (tragere).
 - 3.1 Revista ca un conținut deschis în fața fiecărui cititor – gratuit în formatul online și în biblioteci comunale, în ultima perioadă s-au desființat peste 2000 de biblioteci în România, pe timp de pandemie sălile de lectură au fost de multe ori închise.
 - 3.2 Evenimentele organizate sunt gratuite, deschise pentru oricine, *à l'amiable*.

3.3 Programele cu caracter educațional (creative writing – critical reading) sunt destinate celor care vor să participe la creația artistică literară sau jurnalistică. Cu școala on-line niciun elev nu mai participă la un asemenea curs, se înțelege... Din octombrie 2021 avem iar un program educativ pt. inițiere în activitatea de redactare-editare, din 2022 avem un program educativ pentru bloggeri. În anul 2023 am susținut și am continuat toate aceste activități.

C

Organizare, funcționare

1 Organizarea noastră interioară are un fond tradițional experimentat în timp de cele mai multe reviste culturale din spațiul maghiar. Instituția se poate împărți în două sectoare: redacția propriu-zisă și administrația.

Redacția are două compartimente:

- colegiul redacțional: Ana-Maria Codău, Andre Ferenc, Fischer Botond, Csaba Róbert Szabó, dat fiind că Péter Demény a plecat, Zsolt Láng, și Ferenc András Kovács s-au pensionat, cel din urmă a și decedat, fie-i tărăna ușoară...
- resortul tehnic : Rozália Molnár (tehnoeditor), Katalin Szőcs (corector)
- administrația: Ilona Orzan (jumătate de normă), Gyöngyvér László (secretară), Ildikó Tottos (curier)
- șeful: Eu (din natura activității urmează că managerul, menajer de fapt, este și redactorul șef al Revistei – funcția doboară gradul...)

Fiecare **redactor** (de rubrică) lucrează individual cu textele primite de la colaboratori externi și ține corespondența, textele sunt discutate și comentate în cadrul colegiului, apoi transferate către resortul tehnic, recitite ori de câte ori este nevoie (tradiție). Ședințele redacției se țin regulat, ședințele extraordinare neregulat, la nevoie. Convorbirile sunt libere tot timpul. Se respectă termenii pentru redactare, editare și datele de prezentare, transmiterea pdf-ului la imprimărie și upload.

Resortul tehnic lucrează pe baza standardelor maghiare, corectura și tehnoeditarea fiind două meserii grele care necesită pregătire, atenție, abnegație, liniște și timp. Nu se pot cuantifica aceste activități: cauți în dicționar ori de câte ori este nevoie... Asta nu se învață la școală, nu sunt la noi cursuri de perfecționare, se învață doar într-o redacție, este o tradiție (meseria se fură).

Administrația. Deși am multe idei pentru a simplifica birocrația inutilă, și contraproductivă nu este locul potrivit pentru a le dezvolta. Dar pot să menționez că de 30 de ani facem aceleași activități, cu același număr de colaboratori și personal, dar administrația (nr. de acte) este în creștere exponențială.

Șeful. Anul de tranziție pentru mine ar fi însemnat capacitatea și posibilitatea de a anticipa toate activitățile și programele din timp, deși am luat cârma din mers. Le-am anticipat pe toate în afară de pandemie, aceasta din păcate a ruinat tot planul de activități în public. Din martie 2020 trăim cu improvizații de tot felul, nesiguranța dominând toate domeniile vieții.

Ce am reorganizat efectiv?

Contractele și sistemul de contractare cu colaboratorii, sistemul de difuzare a exemplarelor ce revin colaboratorilor și instituțiilor partenere sau similare. Am inițiat introducerea revistei în rețeaua de distribuție Cărturești (în vederea unei posibilități de distribuire cu comandă on-line, doar că sistemul soft nu este operațional) momentan în stagnare pentru că deși librăriile nu mai sunt închise cunosc o scădere alarmantă, tocmai grupul de țintă este cel mai afectat de boală, de spaima bolii și va fi afectat din punct de vedere economic. Între timp Poșta Română a ajuns pe prag de faliment, este o instituție cu o funcționare proastă, și foarte scumpă care ne creează multe probleme și daune economice și morale, cele mai multe plicuri ajung la destinatar (și la noi) deteriorate sau desfăcute (controlate), curieratele rapide sunt scumpe mai ales în relație externă.

Am înființat un blog (<https://latoblog.blog.hu>) foarte util în prezența online de zi cu zi, am inițiat introducerea Revistei pe o platformă pentru telefon mobil (cu plata inclusă în aplicație - www.szofa.eu /) în stadiu experimental, am obținut în anul 2021 chiar un venit minim (44700 HUF), care a fost redirectionat pentru dezvoltarea aplicației.

În anul 2023 am reușit să organizăm plasarea abonamentelor online de pe site-ul nostru (<https://www.lato.ro/elofizetese>), practic se poate face un abonament individual sau colectiv cu plată online care va fi onorat prin curierat sau poștă după caz.

Avem o prezentare a fiecărui număr la Radio Târgu Mureș.

2 Nu avem nevoie de reglementări interioare specifice și nici de schimbări în funcționarea redacției. Tradiția este cel mai bun ghid de funcționare și comportament în cazul nostru (încetinitor de vâreț, vestă antipolitică, mască anticalomnieetc).

3 În starea actuală consider că orice restructurare, reformă este inoportună, nu avem resurse pentru a transforma această instituție, reducerile nu sunt reforme, doar mutilări.

4 Resurse umane. Din data de 01.04.2023. colegul nostru Péter Demény ne-a părăsit, și din motive guvernamentale nu am putut organiza concurs pentru ocuparea postului vacant. Domnul Lting Zsolt și Domnul Kovacs Andras Ferenc s-au pensionat, am și organizat concurs pentru a completa Redacția. La salariul oferit nu s-au îngrămădit candidații. De 25 de ani nu s-a mai întâmplat ca cineva să demisioneze din redacție (excepție Markó Béla când a devenit vice-prim-ministru). Cursuri: în ceea ce privește literatura suntem supercalificați, avem un doctor în filologie (dl.), un doctorand (Csaba Róbert Szabó), un redactor cu titlu de master (Ana-Maria Codău) iar ceilalți trei au obținut aproape toate premiile existente în literatura maghiară contemporană. Se vorbesc fluent limbile: maghiară, română, franceză, engleză, germană. În România nu există cursuri de perfecționare profesională pentru noi, dar avem idei pentru burse în străinătate... Doar că nu avem niciun jurist, economist, expert în marketing și management.

5 Patrimoniul instituției constă în câteva calculatoare și imprimante bune de casat, toți lucrăm cu aparatura din dotarea personală, mobilier de pe vremea lui 'odiosu', dicționarele cele mai noi ale limbilor engleză, franceză, latină, germană, dex-online, colecții complete ale revistelor Igaz Szó și LÁTÓ. Există un inventar la zi.

6 Avem medic de întreprindere și specialist în protecția muncii, altul în combaterea corupției...

7 Blogul în cadrul revistei(<https://latoblog.blog.hu/archive>)

Blogul a devenit o revistă săptămînală informală care completează activitatea noastră editorială și de comunicare, ne permite publicarea unor materiale cu caracter diferit de Revistă, este un organ dinamic și prezent în spațiul online, se scrie despre orice la nivelul acceptat de către noi evitând dezbaterile politice și alegătorești. A devenit cel mai eficient organ publicitar pentru Revistă, este gratuit și popular avînd o frecvență uluitoare. Articolele despre teatru, film, fotografie sunt citite și citate de un public care în mod normal nu are tangențe cu literatura, noi am reușit să depășim acest obstacol. Este greu

de apreciat efectul pandemiei în acest resort, dar ne folosim și de acest aspect al poligonului cultural.

Ultimul post (2021. martie) din blog a fost un succes inedit, peste 2400 de downloaduri, bineînțeles dacă se vorbește despre cazul Amanda Gorman și semnează Marko Bela articolul, putem ajunge departe...

Din acest blog s-ar putea crea o revistă culturală bilingvă, toate articolele ar putea fi traduse și în română, doar că această traducere nu se poate face din hobby.

Anexez un tabel cu cele mai accesate articole de pe blog, un fel de top 10, cifrele indicând numărul de descărcări. După abolirea pandemiei activitatea blogului a scăzut din intensitate, și restructurarea suprafeței web a durat mult.

- [Markó Béla: Ki fordítsa Amanda Gormant?](#)3515
- [Vida Gábor: Kölök](#)1621
- [Tófalvi Zselyke: Cementlapok](#)1423
- [Vida Gábor: Valahol Erdélyben...](#)1339
- [Vida Gábor: Disznóság](#)1338
- [Vida Gábor: A sár földrajza](#)1231
- [Gáspárik Attila: Marosi Ildikó](#)990
- [Tófalvi Zselyke: Március](#)987
- [László Zsuzsa: Búcsúsom András Lórántéktól](#)922
- [Vida Gábor: Szántás meg bio](#)809

--

Activitățile Revistei literare Látó, 2023

Denumirea activității	participanți	Locul, data	Nr. publicului	link
Ziua culturii maghiare / nr.special Petőfi	Toți redactorii + Marko Bela	Fund. Prospero 24.ian.2023	30	e-nepujsag.ro/index.php/articles/bemutattak-a-l
Serată literară cu revista Roham (Budapesta)	Redactorii + invitații	Dome's 23.febr	25	https://www.facebook.com/events/7166444399
Prezentare nr. Special Petőfi la București	redactorii	Inst. Liszt buc.	50	https://www.facebook.com/events/5738214813
Scriitori la școala	redactorii	Lic. Ady Endre București	100	
Scriitori la școală	Andre Ferenc	Miercurea Ciuc, lic. Teor. Marton Aron	100	https://www.facebook.com/photo?fbid=7191358
Noaptea redacției	redactorii	Red. Lato 13. mai	35	https://www.facebook.com/events/7901590258
Program de inițiere pt. tineri	redactorii	Drama Zone, 18 mai	30	https://www.facebook.com/photo?fbid=7232072
Săptămână cărții la Budapesta / Cluj		8/11 iunie		
Participare la programul de rezidență literară, în colaborare cu fund. Prospero	Scriitori: Tellér Edina, Oláh András, Milbacher Róbert, Sárfi N. Adrienn			
Tabara LÁTÓ, ed. 7.	Toți redactorii	27.iul/1 aug.	30	https://www.facebook.com/photo?fbid=7191358
Festivalul Szféra		Sept.13 Targu Mures	30	www.helikon.ro/bejegyzesek/dramat-irni-nem-ir
Serată literară la Budapesta		20. oct, Nyitott Műhely	50	https://www.facebook.com/events/3509029975 H4QxKinpFV8JredWSQYcaDo9B8H7tN84lzLzvl03x
Târgul de carte internațional Târgu Mureș	Toți redactorii	noiembrie		https://www.facebook.com/photo/?fbid=851933 _UpYUjoMqlqOsTIXxVZui423K_I5KS3S80rpqClZw
Serată literară la Cluj		Cafe Bulgakov 14. dec	30	https://www.facebook.com/photo/?fbid=870137 BBCmQLf-brsquHojapXMMazNMJRybicGA8MloG
Decernarea	Toți redactorii	18. dec. fund.	60	https://www.facebook.com/photo/?fbid=869453

premiilor LATO		Bernady		yEnVslPKCkhO4KG4JCmgOS6svDBcRizNNF61d3EM

D

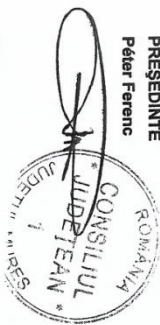
Evoluția situației economice financiare. Din păcate aici începe capitolul la care nu mă pricep. Ești manager, te descurci.

Aici urmează contul de execuție (anexa 7 și anexa 9) editat și încheiat la data de 19.12. 2023. Și ca urmare contul de execuție pe anul 2023.

Nr. Rd.	Denumirea indicatorilor	Cod	Buget aprobat	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
451	TOTAL CHELTUIELI (SECTIUNEA DE FUNCTIONARE+SECTIUNEA DE DEZVOLTARE)		825	227	203	183	183
452	SECTIUNEA DE FUNCTIONARE (cod 01+79+85)	F	825	212	227	203	183
453	CHELTUIELI CURENTE (cod 10+20+30+40+50+51SF+55SF+57+59)	01F	825	212	227	203	183
454	TITLUL I CHELTUIELI DE PERSONAL (cod 10.01+10.02+10.03)	10	685	172	190	165	158
455	Cheeltuieli salariale in bani (cod 10.01.01+10.01.03 la 10.01.08 +10.01.10 la 10.01.16 +10.01.17+10.01.29+10.01.30)	1001	655	168	171	161	155
456	Salarii de baza	100101	578	146	148	148	136
466	Indemnizatii platite unor persoane din afara unitatii	100112	35	10	10	5	10
467	Indemnizatii de delegare	100113	1	0	1	0	0
471	Indemnizatii de hrana	100117	41	12	12	8	9
474	Cheeltuieli salariale in natura (cod 10.02.01 la 10.02.05+10.02.30)	1002	15	0	15	0	0
480	Vouchere de vacanta	100206	15	0	15	0	0
482	Contributii (cod 10.03.01 la 10.03.08)	1003	15	4	4	4	3
489	Contributia asiguratorie pentru munca	100307	15	4	4	4	3
491	TITLUL II BUNURI SI SERVICII (cod 20.01 la 20.06+20.09 la 20.16+20.18 la 20.25+20.27+20.30+20.37)	20	140	40	37	38	25
492	Bunuri si servicii (cod 20.01.01 la 20.01.09+20.01.30)	2001	106	30	29	28	19
493	Furnituri de birou	200101	1	1	0	0	0
500	Posta, telecomunicatii, radio, tv, internet	200108	5	1	1	1	2
501	Materiale si prestari de servicii cu caracter functional	200109	98	27	27	27	17
502	Alte bunuri si servicii pentru intretinere si functionare	200130	2	1	1	0	0
512	Bunuri de natura obiectelor de inventar (cod 20.05.01+20.05.03+20.05.30)	2005	0	0	0	0	0
515	Alte obiecte de inventar	200530	0	0	0	0	0
516	Deplasari, detasari, transferari (cod 20.06.01+20.06.02)	2006	2	1	0	1	0
517	Deplasari interne, detasari, transferari	200601	2	1	0	1	0
524	Protectia muncii	2014	3	1	1	1	0
538	Alte cheltuieli (cod 20.30.01 la 20.30.04+20.30.06+20.30.07+20.30.09+20.30.30)	2030	29	8	7	8	6
542	Chirii	203004	27	7	7	7	6
546	Alte cheltuieli cu bunuri si servicii	203030	2	1	0	1	0

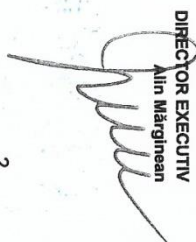
ORDONATOR PRINCIPAL DE CREDITE
PRESEDINTE
Peter Ferenc

PENTRU CONFORMITATE CU ORIGINALUL
SERVICIUL ADMINISTRATIE PUBLICA
SEF SERVICIU
Delia Belean

DIRECTOR EXECUTIV
Alin Marginean

ROMÂNIA
JUDEȚUL MUREȘ
CONSILIUL JUDEȚEAN
CENTRU CONFORMATATE CU ORIGINALUL
SERVICIUL ADMINISTRATIE PUBLICE ȘI CANCELARIA

ȘEF SERVICIU
Della Belgean

BUDGET PE TITLURI DE CHELTUIELI, ARTICOLE ȘI ALINATE PE ANUL 2023

384/2023

VIZAT PENTRU NESCHIMBARE
Serviciul administrație publică și cancelarie

Capitolul 67

Subcapitolul 1050

67/105004 Redacția Revistei "Lato"

mil lei

Nr. Rd.	Denumirea indicatorilor	Cod	Buget aprobat	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
1	TOTAL VENITURI (cod 00.02+00.15+00.17+45.10+46.10+48.10)	000110	825	212	227	203	183
2	I. VENITURI CURENTE (cod 00.03+00.12)	0002	70	41	9	8	12
8	C. VENITURI NEFISCALE (cod 00.13+00.14)	0012	70	41	9	8	12
20	C2. VANZARI DE BUNURI SI SERVICII (cod 33.10+34.10+35.10+36.10+37.10)	0014	70	41	9	8	12
21	Venituri din prestari de servicii si alte activitati (cod 33.10.05 + 33.10.08 + 33.10.09 + 33.10.13 + 33.10.14 + 33.10.16 + 33.10.17 + 33.10.19 + 33.10.20+33.10.21+33.10.30 la 33.10.32 + 33.10.50)	3310	70	41	9	8	12
35	Alte venituri din prestari de servicii si alte activitati	331050	70	41	9	8	12
61	IV. SUBVENȚII (cod 00.18)	0017	755	171	218	195	171
62	SUBVENȚII DE LA ALTE NIVELE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE (cod 42.10+43.10)	0018	755	171	218	195	171
87	SUBVENȚII DE LA ALTE ADMINISTRAȚII (cod 43.10.09+43.10.10+43.10.14+43.10.15+43.10.16+43.10.17+43.10.19+43.10.31+43.10.33)	4310	755	171	218	195	171
88	Subvenții pentru instituții publice	431009	755	171	218	195	171
220	VENITURILE SECȚIUNII DE FUNCȚIONARE (cod 00.02+00.16+00.17)	000110	825	212	227	203	183
221	I. VENITURI CURENTE (cod 00.03+00.12)	0002	70	41	9	8	12
227	C. VENITURI NEFISCALE (cod 00.13+00.14)	0012	70	41	9	8	12
239	C2. VANZARI DE BUNURI SI SERVICII (cod 33.10+34.10+35.10+36.10+37.10)	0014	70	41	9	8	12
240	Venituri din prestari de servicii si alte activitati (cod 33.10.05 + 33.10.08 + 33.10.09 + 33.10.13 + 33.10.14 + 33.10.16 + 33.10.17 + 33.10.19 + 33.10.20+33.10.21+33.10.30 la 33.10.32 + 33.10.50)	3310	70	41	9	8	12
254	Alte venituri din prestari de servicii si alte activitati	331050	70	41	9	8	12
273	IV. SUBVENȚII (cod 00.18)	0017	755	171	218	195	171
274	SUBVENȚII DE LA ALTE NIVELE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE (cod 42.10+43.10)	0018	755	171	218	195	171
280	SUBVENȚII DE LA ALTE ADMINISTRAȚII (cod 43.10.09+43.10.10+43.10.15+43.10.33+43.10.40)	4310	755	171	218	195	171
281	Subvenții pentru instituții publice	431009	755	171	218	195	171

Dacă aruncăm o privire asupra bugetelor din ultimii ani, se vede foarte clar că toate creșterile cifrelor se datorează creșterilor salariale, pentru funcționarea instituției, transport, comunicații, internet, poștă sunt alocate din ce în ce mai puțini bani.

Vestitele vouchere de vacanță probabil sunt foarte apreciate de turismul intern, dar nu-mi folosesc cu nimic la activitățile (implementarea strategiei naționale...) instituției. Chiar dacă sună ciudat, eu ca manager nu am nicio libertate pentru a folosi această sumă pentru nevoile instituției – sunt un menajer.

După aprecierea mea ar fi nevoie de cca 4000 RON lunar pt. cheltuieli de transport, deplasări (invitați), poștă, internet, întreținere...

Este o mică diferență între bugetul proiectat și bugetul aprobat, cheltuielile salariale fiind reglementate de lege, diferența constă în cheltuielile de funcționare.

Cu acest tip de subvenție este foarte greu să vorbim despre eficiență, randament, realizări, strategie, viziune, etc.

Din fericire sunt scriitor...

Dar nu cred că mai există în România un manager la acest salariu, vă rog să mă corectați dacă este cazul.

CRITERII DE PERFORMANTA – REDACTIA REVISTEI LATO

Nr. crt.	Denumire indicator	Plan 2023	Realizat decembrie 2023
1.	Personal	11	10
a.	Număr de personal conform statutului de funcții aprobat, din care	11	10
	- personal de specialitate	6	5
	- tehnic	2	2
	- administrativ	3	3
b.	Număr de persoane prevăzut să se realizeze, din care	11	10
	- personal de specialitate	6	5
	- personal tehnic	2	2
	- personal administrativ	3	3
2.	Venituri totale, din care	825000	752901
	- venituri proprii	70000	66805
	- subvenții	755000	686096
3.	Cheltuieli totale din care:	755000	686096
	- cheltuieli de personal	685000	630457
	- bunuri si servicii	140000	122444
	- cheltuieli pentru reparatii capitale	-	-
	- cheltuieli de capital	-	-
4.	Cheltuieli pe exemplar*, din care	130,95	119,51
	- din subvenție	119,84	108,91

	- din venituri proprii	11,11	10,60
5.	Gradul de acoperire din venituri proprii a cheltuielilor instituției (%)	8,48	8,87
6.	Ponderele cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor (%)	83,03	83,73
7	Gradul de acoperire a salariilor din subvenție (%)	100	100

* Indicatorul s-a calculat la tirajul de 6300 exemplare/an.

2. evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției din următorul tabel(2023):

Nr. crt.	Indicatori de performanta	Perioada evaluata
1.	Cheltuieli pe beneficiar (subvenție + venituri - cheltuieli de capital)/nr. de beneficiari	752901/600
2.	Fonduri nerambursabile atrase (lei)	0
3.	Număr de activități educaționale	5
4.	Număr de apariții media (fără comunicate de presa)	31
5.	Număr de beneficiari neplătitori	46
6.	Număr de beneficiari plătitori**)	463
7.	Număr de expoziții/Număr de reprezentații/ Frecvența medie zilnică	14
8.	Număr de proiecte/acțiuni culturale	
9.	Venituri proprii din activitatea de bază	66805
10.	Venituri proprii din alte activități	0

*) Enumerarea indicatorilor de mai sus nu este limitativă. Autoritatea poate modifica/completa/nuanța indicatorii în funcție de specificitățile instituției.

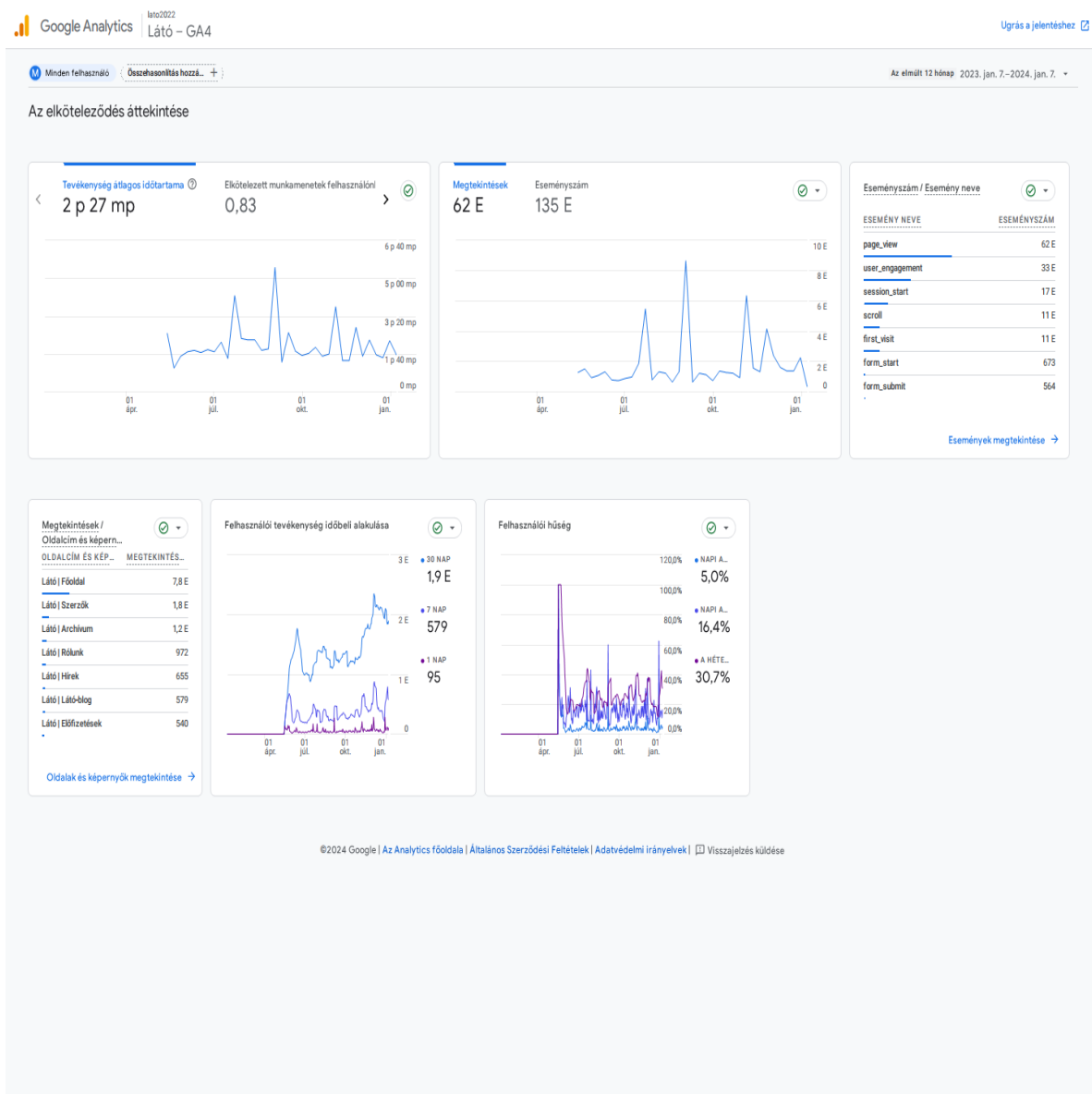
**) Nu se aplică în cazul bibliotecilor.

*acest număr se referă la beneficiarii care primesc revista în format print gratuit

**acest număr se referă la abonații plătitori ai revistei în format print

***aceste date referitoare la activitatea online sunt din luna martie anul curent, pentru că sistemul informatic nu arhivează datele lunilor, a anilor precedenți, și nu avem o statistică, nici nu figura rubrica în tabelul inițial, bineînțeles acum (starea din poligon) cifrele au evoluat mult, beneficiarii (ostașii) fiind în fața ecranelor toată ziua...

Atașez tabelul Google Analitics pentru a se vedea fluxul on-line, se poate vedea că în perioada scontată martie-septembrie.2023 am avut 102 000 de accesări. Această statistică arată o scădere față de anul precedent, dar cu abolirea pandemiei asta se întâmplă... Statisticile nu au nici-o relevanță când vorbim despre cultura scrisă.

Vreau să menționez că toată activitatea online este finanțată de partenerii noștri, chiar site-ul și domain-ul este susținut de Fundatia Aranka György.

E

Strategii, implementări, tactici, planuri de acțiune...

Strategia noastră este una foarte bună. Revista (în format print și online – deci textul literar) este moneda noastră de aur. Această monedă trebuie valorificată prin metode tradiționale, formale și informale. Toate activitățile aferente, auxiliare și de timp liber (v. vouchere) se subordonează cauzei nobile de a obține texte literare originale și de a le difuza, de a crea prilej și ocazie lecturii aprofundate. Știm bine că lectura este liberă și voluntară, este libertatea însăși. Instituționalizarea și obligativitatea lecturii nu dă rezultate. Seratele literare, întâlnirile cu cititorii, programele de creative writing, tabăra, decernarea premiilor sunt activități în acest scop.

Precum se vede din tabelul de mai sus și cum am menționat pe parcurs, majoritatea programelor noastre sunt finanțate de partenerii noștri. Respect. La întrebarea că sumele cu care contribuie la activitățile noastre de ce nu figurează în contabilitatea noastră se răspunde: pentru că figurează în contabilitatea lor.

Dar există o problemă foarte serioasă pe care nimeni din spațiul românesc nu vrea să înțeleagă. Onorariile mizere pe care Revista LÁTÓ le plătește colaboratorilor este o parte integrantă a procesului de editare a revistei. Nici Tudor Gheorghe nu cântă pe gratis, chiar dacă concertul este gratuit, nici Al di Meola...

F

Perioada următoare, viziuni sumbre...

Am spus de multe ori că pentru mine, pentru noi, literatura înseamnă stabilitatea spiritului pe timp de pace și de război, libertatea de afirmare și exprimare fiind esențiale pentru ființa umană.

Va fi foarte importantă susținerea acestei forme de existență: literatura. Pentru că deși nu știm cât valorează poezia lui Eminescu, națiunea română fără ea nu ar exista... Corespondent în limba maghiară este cazul lui Ady Endre.

Resurse financiare?

Fără resurse?

Cu sau fără mască?

Abandonând patetismul cultural, am două recomandări autorității care ne susține în subordine:

1 Deși creșterile salariale din ultimii ani nu au satisfăcut pe nimeni, au încărcat bugetele locale, și au dat iluzia unei creșteri economice, însă aceste creșteri salariale nu au fost echivalate cu cheltuielile de funcționare ale instituțiilor... Acest lucru ar trebui să fie regândit. (Nu se mai poate regândi nimic pentru că toată economia mondială a intrat pe o pantă inflaționistă – 2023)

2 Criza economică va duce neapărat la reduceri de toate tipurile, orice instituție culturală desființată acum, înseamnă desființare definitivă, în special pentru instituțiile minorității maghiare, dar nu numai.

Concluzii

Analizând cu atenție evoluția Revistei LÁTÓ pot să afirm următoarele.

Revista nu a suferit mult și special din cauza pandemiei, nu a pierdut colaboratori, beneficiari nici din prestigiu, exploatarea spațiului online chiar ne-a adus unele experiențe plăcute, dar problema cea mare este că și cultura manifestă simptome de obosire, letargie, dezinteres ca toată societatea românească.

Ne-am păstrat activitatea de bază, am apărut regulat și la timp.

Aprecierea media și atașamentul publicului cititor a rămas neschimbată.

Revista LÁTÓ are peste 30 de ani, lumea este în schimbare neconținută, alegeri, politici, protocoale, legi și ordonanțe, democrați și bufoni trec, literatura, limba, valoarea artistică rezistă la toată prostia cotidiană și la toate instigările anticulturale din spațiul carpatopontic-danubian inclusiv cel unguresc.